

An Stoc

Coláiste na h-Isleáile, Saillín

3AO SRÁIT. LEABH. I. UIMH. 8.

EANAIR—FEAÐRA, 1931.

Ó ÓIGÍNN A LUAC.

Seancúir Éarla an Leictreacáir

Déarsteap, amantais, gúrabs i reo an doir Leictreacáir, agur ní gan fát. Is móir an t-áctúr atá déanta ag an aoiobléir i raois an chinnró daonna. Níl acht deic mbliana óna fiéadó ná marín rin ó tarraingeadó rípioll na tráinna aír fíréideanna Baile Átha Cliath. Atátar ag caimint faoi lácaip aír na hinneallai saile atá in éan tráinta a éairteamh i Leat-taoibh agur innill Leictreacáir a éipí i reo aír na n-ionad. Is iondú gléar Leictreacáir atá in éan ngluairteán fén, agur ní obriéachán inneall an gluairteáin gan an ríplannn heas (aonbeall, aitinne) a pléarcár an gear in éan inneall. Ní longantair aír bit anoir an "teac leictreac" a fágáir roilur agur teac ó comáct na haobléire. Dáinteap feidhm aír an leictreacáir i na leictreacáir rin de teac leir na bhratacaí uphláir a ghlanáin. Is gnáctach cluig leictreacáir ann agur gúcán agur gléar cén-éirteacáir.

Níor mísceant riap aír an gcaoi aír fágáir eolair an leictreacáir ó doir go h-aoir. Amantais bhoilbheas móir faoi'n bágair rin agur amantais ní bhoil. Cuimteap riap in éan alt gairid reo aír fíréidear na haobléire agur fíréidear aír an aomainteaí. Tairbeánfap an éacóir aír fíréidear amach an tsaoil atá roip an dá éargna aicionnta reo.

AN AOMAINTEACÁIR.

Fáisteaip, i n-áiteacáir éagráinla, mianaí iapainn a bhfuil tréite longantacaí aige. Nuair a cuimteap píora de'n mianaí reo riap aír miontais beaga iapainn greamhiseann riad ó dhúinn. Is copairíodh gúrabs é reo an éacóir tairbeánamh a minneadh aípmáin i n-éargna na haomainteacáir. Tíos uiom "éacóir aomainteacáir" do tabhairt aír an gclóicé ná aír an mianaí reo. Is féidir úráid a déanamh dí fíréidear mar compár. Má cuimteap an éacóir aomainteacáir riap aír píora aomairi atá aír in éan i n-urce, capann an éacóir i an t-áctúr timcheall le céile, go dtí go mbíonn líne ápmíte aír an gclóicé ag ríneadh ó tuairí. Tugadó an éacóir reo eolair an bealaig do máthairéalaíodh fadó tairbeacáir nór an réalt eolair i aír an ádhar rin ní mísceant "éacóir-eolair" a tabhairt iníppí. Déarsteap go mairb eolair ag na Síni aír an gclóicé eolair mille bliadain iomhán aímpíri Chíort. Déanann feallpháma Spéasgaí, "dáibh" ainnm do Thaler, tagairt do'n aomainteacáir i na éiroí repíbinni, ré éacóir bliadán iomhán aímpíri Chíort. Marín rin tá an éargna reo ionann i dtí mille bliadán d'aoir. Má cuimteap an éacóir aomainteacáir de'n fhnáitair iapainn ná chuaic, déantair aomaint den trnáitair. Ní marín rin a déantair aomainte faoi lácaip aíct le ríut leictreacáir, aíct ní mairb don aomainte i n-úráid go dtí an bliadán 1820 aíct aomainte aicionnta (i.e. an éacóir aomainteacáir) ná aomainte do-minneadh leo.

AN LEICTREACÁIR (AOIBLÉIS).

Nuair a cuimteap ómpa ná vulcanio le fíordá ná le bhréidín tagann atáin éigin oírra naé an bfeicteap, i greamhiseann píoraí beaga páipréir agur fíordá éadromha eile marín rin dóbh. Déarsteap ainnín go

mbíonn an t-ómpa ná en vulcanio leictreacáir. Bí an méidí rin eolair ag na Spéasgaí aír an leictreacáir agur déanamh Thaler tagairt do i n-a éiroí repíbinni. Is féidir cumáct na h-aoibléire a tairbeáint aír comáct eile. Cuimteap uaireadóir riap aír an mbóir i martadh éadromha ná maigal 'na luigé aír gloine na h-uaireadóra. (Déanfaró droméla míni cíuaird dromóna aír bit eíri i n-ionad gloine na h-uaireadóra. Ní móir cead a bheit aír maigal capaí timcheall go péirí gan an iomarca cumílte.) Cuimteap anoir peann vulcanio (ná teannaire potair tui) le bhréidín (ná fíoda, ná cíociceann caidh tui.) Nuair a cuimteap an peann i n-aice le ceann an maigal tarraingeann an peann an maigal na triaró go tairbeacáir marín tarraingear aomaint píora iapainn. (N.B.—Má bionn an peann taip ní féidir an túrgnamh reo a déanamh i ní móir an peann do tiomáin go mairt).

Bí an méidí reo eolair ag an scimeadó daonna aír an aomainteacáir i aír an aoiobléir ré éacóir bliadán aír i luigeadó iomhán aímpíri Chíort. Is longantacáir an iomhán é nár cuimteap leir an eolair reo go ceann dá mille bliadán na triaró rin. In éan ríomáid éacóir vulcanio dochtúir dárbh ainn William Gilbert leabhar aír an aomainteacáir i aír an aoiobléir. Bí an feair reo 'na luigé ag an mbainisíogain Éilip i Sacra. Chutuig ré go mairb an domhan reo 'na aomaint móir. Míniúig ré aír an scuma reo an éacóir a n-úrbhuséann an éacóir eolair no an compár. Rinne ré a lán túrgnamh aír an aomainteacáir i aír an leictreacáir naé dtig linn a éipí riap an neoíre o'earbairi luigé. Tairbeán ré ní i tábactaíse fór nár éacóit do luigé éargna a bheit aír ríomáineadó aír an éacóir aicionnta ná dá léigean i rean-leabhar gan ádhar aír ríomáinté ná a léigean do chutuig le túrgnamh. (Sompla aneoíre).

AN ÉACÓIR ÉACAIL LEICTREACÁIR.

Is níneipead an oíctúr éacóir vulcanio, bí dochtúir Ionálaí dárbh ainn Salviní ag déanamh rítaidéir aír an atáin déanar aoiobléir aír fíréideacáir na n-ainmhithe. Nuair a ríomáinteaip locht aoiobléire trír na fíréideacáir atá i gcoip lúradán, traoctann riad i pheabann an éacóir. Cuir ré éacóir lúradán aír crocháid aír barán umha i tairbheann gúr buaileadh an éacóir i na gáirí píora iapainn. Nuair a bí an dá mhotail rin aír cuimteap do'n éacóir píeadh ri marín a déanaró nuair cuimteap locht aoiobléire trír. O'fóilteig Salviní an t-longantacáir reo agur toraigh ionálaí eile dárbh ainnm Volta aír repáidh na ceirte reo. Cuir ré píora umha agur píora ríomáintéacáir i ríomáintéacáir ná ríomáintéacáir i ríomáintéacáir. Is éacóir éacail leictreacáir aír an scuma rin. Tairbeán ré gúr dárbh féidir aoiobléir o'fágáil ón gceamh rin. Nuair a ceangailteap a lán do na cealla (caidhneairi) reo le céile fáisteaip ceallaíodh cumáctacáir.

AN SRÚT LEICTREACÁIR.

Nuair a cuimteap ríomáint roip dá éacóir an éacailpáidh bionn ríut aoiobléire aír gábháil trír an tréimhse. Déarsteap go dtí fíomháiséann an mhotail an aoiobléir. Ní tíos linn an aoiobléir o'fíceál i ní tuigteap éacóir aír bit éacóir i aír aoiobléir ann, aíct marín fíomháiséann an ríut leictreacáir a tabhairt fá deara. Téirdéann an ríut an tréimhse a ngábhann ré trír, i má bionn an ríut comáctacáir i an tréimhse ríatacáid.

éigíseann a t-rheangs éomh te rin go dtugann rí ceart
a roilp uaití agur bionn lampa leictreacé amhrin
ar fágail. Is gnátaí anoir an t-rheangs do tháinad
taoibh iarris do foileacé gloine 7 an t-aerí do fúghád
amaic ar an foileacé. Marpa ndéantap reo, firgheann
an t-aerí motal te na rheinge. Rinne Édipon an
éada lampa leictreacé, Meirmocá 7 minne Swan ceann
1 Sarana tuaium 'r an am céadna.

Leictreacás 7 Aódmainteaet.

Béarfa an Léigtheoirí fá deara go bfuil círtá ríor
mhan ait reo apá dá éaghsa éagrasa 1. an
leictreacáir agur an aódmainteaet, agur nári duibhne
go hath aon báint acu le n-a céile. Rinne feall-
rathna an domain ptardeap ap an dá éaghsa reo ap
peast dá mhe go leit bláthain gan a fágáil amach go
path coinnear eacnama. Inran mbliadhain 1819, fuair
Boéannaé daibh' ainn Nans Chúirtian Oeffteo amach
go hath comáct aódmainteaet as an ríut leictreacé.
Táplá, lá, go hath ríut aoiobléire as gábal 1. rheinge
aige, agur gup éuir ré compár aódmainteaet faoi'n
rheinge. Duileadh an compár 1 leat-taoibh do téim,
go dhícheac map aódeanfaid ré dá gcuimí compár no
aódmaint látoip 1 n-aice leir. Do lean Frannacé
clúimat ráibh' ainn Ampéipe do'n obair reo 7 fuair ré
amaic na vliachte do bain leir. Frítheadh amach ap an
scuma reo an éaoi le frítheannai do comárt de péist an
nuit aódmaintis a bhi acu 7 an éaoi le iarrann nō cruaic
a aódmaintiú leir an ríut leictreacé. Is féidir
aódmainte an-látoip a déanam ap an scuma reo.

Dá méid é an ríut ireasd ip mó an címaid atá
aige ap an aódmaint 7 gnítear uráid te reo le
ríut-méadó (.1. Galbanoméadar 7 amméadar) a
déanam. Oibríseann na gluairteán nō na h-inniú
leictreacá do péist na piaglaíca céadna. Ó táplá go
bfuill comáct as an ríut leictreacé ap an aódmaint ní
fusáip nō go bfuill comáct as an aódmaint ap an ríut
7 bainteap feróim ap an scumaid reo le inneall
leictreacé a congábal as obair.

An Vionamó Leictreac.

Saranaé .1. Michael Faraday do minne an céad
cím eile ap agair. Bí a fíor aige go mb'fértoip
aódmaint a déanam le ríut aoiobléire 7 o'fíarbhuis ré
dá féin ap b'fértoip a airiompoibh rin a déanam freisin
.1. ríut leictreacé a gmeamáin le neart aódmainte.
Ceap ré túsnaid an-rímplidé-éigise reo. Fuair ré
tochairdán rheinge 7 éanagáil ré dá céann na rheinge
le aon ríut a bhead as gábal mhan tochairdán a chabairt
fá deara. Ní hath aon éallpháid aige, agur ap otúr
ní hath aon trup as gábal trup an trup-méadó.
Annín fáit ré an aódmaint go tobann 1. otsoe an
tochairdán ireasd 7 connair ré go hath ríut as gábal
an fáid ip a bhi an aódmaint as gluairteacé aét gup
rítai an ríut nuair a bhi an aódmaint ap for (.1. ap
rta).

Ap an áóibh rin éis Faraday sup gmeamáid ríut
an fáid ip a bhi an aódmaint 7 an tochairdán as gluairteacé
do leit a céile .1. an aódmaint a bheit as gluairteacé
iresd éun an tochairdán nō amach uair, nō an
tochairdán a bheit as gluairteacé iresd éun na
h-aódmainte nō amach uair. Leir an ríut a congábal
as juc, ní mór an tochairdán rheinge nō an aódmaint a
congábal as gluairteacé. Vionamó beag a bhi ap
Faraday annín .1. inneall le ríut leictreacé a gmeamáint.
Inran vionamó rímplidé captaí copna rheinge
(.1. tochairdán rheinge) roip dá mol aódmainte 7
gmeamáid ríut aoiobléire ann. Theoiríseann rhean-
ganna eile an ríut rin amach go dtí áit ap bít eile ip
toil linn, 7 ip féidir lampái, jpl., a lapaí leir. Vionn
comáct mór maectanaí le vionamó mór do éarach
timéall 7 a congábal as obair. Amantaif déantap
uráid o'inneall gaire nō inneall ola leir an vionamó
a tiomáint, aét ip raoife é tiomáint le cumáct uisce
áit a mbfionn a leictéro le fágáil.

In Éiginn faoi látaí as dho na Choiste, tuiteann
uisce na Sionna ap juc-uisce (.1. turpín) 7
tiomáinteaip map rin na gmeandáin (.1. vionamás) a
tugtar roilp 7 teap 7 comáct leictreacé o'Éiginn.

Sompla mait an éaghsa reo na haobléire
ap an scaoi 1 hárann eolar an címíodh daonna ap
áóibh aitnu. Uisadhantai ful má piugáid Cífort bhi

topaí as an bpráin, 7 anoir agur apí éamhpeastó fear
éigin beagán leir an an méid eolair a bhi ann céadna.
Ní morán eolar, map rin, a béal as fear ap bít inóid
ioná as an gmeandh daonna uile, muna mbeadh an
t-eolair atá fágáil as an lucht eolair a támis pojme

SEÁN MAC ÉNRÍ, M.A., T.Sc.

Leabhrá Nuá

Oileáin Ó Ráinn. An t-Atáir Máirtan Ó Dónaill
do ríomh. (Munnntip C. S. Uí Fallamhain Teo.
O'Fionnris. Tá agur réal a luac.)

Is beag leabhar a léig mé le fada an lá ap éamh
mé oilead rípreire ann ip éamhpeastó imp an leabhar reo.
Tá ruair le trí céad leatanaé ann agur gáé leatanaé
aca as ríamh a céile. Saevílgs binn beacáit éamh
éagáit an usdair léigeannta do mo mealladh léi amach
ó Céataip na Gallúime go dtí Óráinn na Naomh, as cup
ríor ap óraíead agur ap óránam na n-oileán, ap a
bpríomh-áitísteoirí agur ap na forgníseach iongantaí
áóibh-móra a d'fág ríad na nuaibh, ap na naomh a
éuir fúca imp nach-oileán iargúilta reo na díaróin
agur ap a raoisal éamhpeastó, cláon-márbháid agur ap
na teampaill agur na rean-cóimhíteile a tós ríad
nó a tóigearáil le na gcuimíne a buanú, ap na tigsearnta
iorní Saeðal agur Sall a fealbuis na h-oileán ap
fead na meádon-aoileanna agur ap tóigearáil agur ap
béara agur níra na nuaime a cónmhuigsear ionnta fá
látaí, éom ríleáip rímplidé rin go mba tóimí liom
nuair a fhoiç mé an leatanaé deiridh naé hath
tullaíodh ann. Tá an raoisal Saeðealaéid fá éamhaoim
as an Atáir Máirtan. Is mór an obair a éuir ré
romhe; gáé eolar dá hath le fágáil fá Óráinn i rean-
leabhar rítaipe agur teancáir agur i mbéaloidear na
nuaime a báiliú agur a éuir le céile, ac dá aithneodh
rin d'Éiginn leir leabhar an-tairneamháid agur an-fóis-
anta a éuir ap fágáil. So scúntige Dia a raocháil leir.

Leabhar an-féileamháid do Cláir na Meádon-rgosol
go h-áitíte an leabhar reo i ngeall ap gláine a éuir
Saeðilgs agur ap na h-áóibh ait a dtóigéann ré. An
té a léigfeair é agur a déanfar maétnamh ap, béríod
eolar agur fíor-éigísear aige ap an gmeamáid raoisal
a bhi i n-éiginn ran am út fad ó nuair gairid vi
“Insula sanctorum et doctorum.”

Is beag dearmad cló a éig mé fá deara ann.
Léigtear Quibusdam (teat. 116, líne 18) agur ap
1 n-áit ÁS (teat. 170, líne 23). Molpáinn doin usdair,
freisin, na giotáid Sean-Saeðilgs, Meádon-Saeðilgs
agur Larone a aitriúisobhar ré a mfinnú an céad uair
eile a bhearr an leabhar dá cló-bualadh, agur tá ríil
agam naé fada go dtí rin.

Tá ríil amánin ra leabhar naé dtaiéinigseann liom,
.1. an ríil deiridh. Ní mait liom an éaoi a bpráann an
t-ugdair ríán as an léigteoir. Tá ríomhneoirí clíre
Connacácaí rícaid gann, agur tá ríil agam sup seann
go bpreiceamhro leabhar bpráig eile map é reo ó peann
an Atáir Máirtan.

p. 6 m.

BU CEART DÁ GÁÉ SAEÐILGS

1. MBAILÉ ÁTA CLÍAT

GAN AON ARÁN DO CEANNAC

AC

Aran Ui Chinneide

AN T-ARÁN IS FEARR DÁ NDÉANTAR.

124 SO DTÍ IZI SRÁID PARNELL AGUR
BÁCÚS NAOMH PADRAIG, BAILE ÁTA CLÍAT.

Sután—3141.

Ari Óéanáin Poitín

Cuirteap eórnáil i mala, agur báróteap an nála i bpoll, i loé, nó i gcaodé-poll. Fágtaí ann rin é go dtorúiseann an eórna ag simeadó. Annún tógtar an mala, agur rsgártar an eórna amach ar an uifí. Díteap tá iompóid le fluaírto nō go rtopaird an eórna ó heic ag cusp amach. Annún, cuirteap an eórna ar ailéipín i n-áthas, agur cuirteap teme fá an ailéipín. Díteap ag corrásáig na h-eórna nō go mbionn sí tijum agur cnuaróte. Nuair a bhearr an eórna cnuaróte, meilteap i leir an mbph. Nuair atá í meilte, tá sí ar bpráid.

Cuirteap an bpráid i mbairville, agur cuirteap urse te ór a ciomh nō go mbí an bairville lontat. Fágtaí annún i ar pead lá iorúde. Tá éir lá agur orúde, éipeascáid curu den bpráid ar uaéataí an urse agur tá an t-urse i na leann. Annún caidteap bairc aip, agur cuirteap Sabhal aip. Fágtaí annún ar pead lá agur orúde é. Coipeann an Sabhal agur Séapúiseann sí an leann. I gceann lae agur orúde, tá an leann Séapúis agus an ngabhl, ir cormail te pójtaí é, agur, ir mait an deoc é.

Annún, taigrstaí an leann ipteacé inpan bpota de buicéad. An pho atá fágta inpan mbairville 'náir an leann a heic tógtar ar, tuigtaí tmhors aip. Tuigtaí en tmhors le n-áth do bheitidí sí agur do mhucaí. Tá an pota a bprul an leann ann foirmíseach ar ghráda, atá déanta de élocháid, agur atá riad i n-áthair bpruáid. Sochairgceap en caipín ór ciomh an pota. Cuirteap ceann den aipm ipteacé inpan gcaipín, agur cuirteap an ceann eile den aipm ipteacé i gceann uaéataí an "worm."⁶ Cuirteap liútan⁷ táit timéall an áit a bprul an caipín agur an pota, an caipín agur an aipm, agur an aipm agur an "worm" ag tigseáid i na céile. Tagann an rtrúp (ré rin an ceann foíontaí de'n "worm") i n-foíontaí na daibhée.

Lontat an bábaid le urse fuair, cuirteap buicéad fán rtrúp, agur fadurigceap teme fán bpota. Réir tamaill, torúiseann an leann atá ra bpota ag fuicéad, éimíseann sail ar an leann, téigéann an sail ruar inpan gcaipín, amach inpan aipm, agur riop inpan "worm." Nuair a téigéar an sail riop inpan "worm" a bprul urse fuair táit timéall aip, iompúiseann sí i gcorncálaítear urse, tagann sí amach inpan rtrúp, tuiteann sí inpan mbuicéad atá fán rtrúp, agur taigrstaí i mbairville tuigtaí "triangleál," nó "an éadó bhrú" nó "an éadó tappans" ar an deoc atá ran mbairville. Nuair bñor an triangleál ag tigseáid, bheap a' faine ar an urse atá ran bábaid, ar fáidteap so mbeadó ré ag éimíse po-te. Má éimíseann ré po-te, taigrstaí suint de ar an bábaid, agur cuirteap. Fuaraid ipteacé, ré rin le páid cuirteap urse fuair na áit. Nuair atá an triangleál tagta, an pho atá a'gta ra bpota, tuigtaí "buíneod bee" aip. Tuigtaí "buíneod bee" le n-ól do bheitidí, agur ir mait an aipm aca é.

Nuair atá an "buíneod bee" tógtar ar an bpota, taigrstaí an triangleál ipteacé ran bpota, agur fuicéataí i. Imtíseann an sail airtí ruar ran gcaipín, amach ran aipm, agur riop ran "worm," iompúiseann sí i gcorncálaítear urse, tagann sí amach inpan rtrúp, agur tuiteann sí ran mbuicéad atá fán rtrúp. Tuigtaí "dúbláil" ar an deoc reo. Má tá an dúbláil ag tigseáid po-látoip, tagtaí an teme ón bpota; agur muha bprul sí ag tigseáid rácaid látoip, láromíseap an teme fán bpota. Bionn blar gnáma ar dúbláil atá po-látoip.

An éadó leat-galán den dúbláil a tagar ar an rtrúp, tuigtaí "túr an pota" aip, agur an curo eile den dúbláil tuigtaí "poitín" aip. Tá "túr an pota" i bprat níor látoip ná an poitín. Cumhíseann luét rgoilteacaí "túr an pota" dá gnáma, agur deip riad go dtéigéann ré go mait dóibh. Deigteap so n-ólann luét rgoilteacaí túr an pota amantá, mar b'fearraí leo é a ól agur pianta na gnáma a fuiling.

Má tá duine ar mait leir, poitín an-látoip a fághail, dáblaíseap aipír en poitín. Cuirteap an poitín i gceaisíni, agur cuirteap na ceaisíni i bpoll

talmáin. A fad is bñor an poitín ra talmáin, bionn ré ag feabhrú.

NÓTAÍ

1. Déantap cnuisneácht i n-áit eórna.
2. "Caodé-poll," rin poll domhain ar fhiadh, a bprul cib (reove) táit timéall aip.
3. "Áta," rin, teag beag atá déanta de élocháid agur ve rsgártacháid. Tá an "taileipín" déanta de maois agur ve malaí.
4. "Bairc" rin, coisce meilte naé bprul an bannsail dante de.
5. Sabhal, rin "yeapt."
6. Déantap an pota, an t-aipm, agur an "worm" de rtán nō de umha, aé ir feairí umha Déantap an bairville, an caipín agur an bábaid o'áthair.
7. "Liútan" rin, plártap a déanta de min-éigíec fliué nō de pláir fliué.
8. Ó Máirtín Ó Tuairisí fhiúiseáid an cunnatar reo.
9. Tá "rtill" i níarrmalann nColáiríoe na holtsoile, Sallam, ac aip níos ní déanta poitín ra gColáiríoe [Fáisín!]

S. O hE.

An t-OLRA.

Cáradó an t-olra oípm marún Dómhnach,

Agur mé aip na círtáis ag dhlí le tráig.

Bí a péipe rpáitteap (air) ir a péipe bpróga,

Ir a roup den ór bhrde le dul 'un rpáinn.

Cumhísear falltanar do faoi bhrí mo édmhítran,

Faoi éigilead Nóra Guri círemh ré a éanáin.

Loisí mé volleyleir, ir bain mé an tráin de,

Agur náir bhearr an treoirde é ar Muin Muin Féada.

Sabham do éigimic, a Uírántaí Domhnaill,

Tábhair domhongnáin agur feadó do láim,

Ná déan feall orn-ra, ní náir éigí túit,

Níos éas mé go fóill uair aé ceapc an áit,

Tá trúp mac agam ir na Deanna Deola,

'Sé an peacáid ir mó túit é má fágann riad bár.

Ir san gheim le n-áth aca muha ndéanad treoirde

dóibh

Anall ó círtáis úrlaig Contae an Chláir.

Tábhair Dómhnall ámaid a leabhar

Cúardó ag léiseadó atur ag reinnm rám (psalm)

Dí an "benediction" agur an "gráire (gratia) pléna"

In nomine Dei agur an haidhí áit.

A thí atoíum agur a hoict i na céadair

Sin agur an méid in a chup imp an dát'

Áit n'imeis an t-olra uaim a baile un na níalta,

Sé bhrí mo rséil túit é aip uair mo báir.

Tomás Ó Cillín & rséilb riop,

Micéadl Ó Duibhir (Dever) o'airíup.

Tá Micéadl na comhairle i gCill Úisíde i n-áice

te baile Uí Óficiáin, Co. Muineachán.

Seánáin nō eaétra mic mi-rialta

(An Seábaid do Sgúinob) 1/3

Mád easla eaíair. (Catlin Nic Shéánn) 90.

Mian a croíde. (Pádraig Óg Ó Conaile) 2/6

An tobar naomha: DRAMA DO PÁISTÍ.

(Ceaplot Ní Dámlaing) 90.

Tuaim inbeir. (Micéadl Ó Muineachán) 1/.

Ríseact DÉ. (Micéadl Ó Muineachán) 1/-

Máire ní Raftallaig,
Dioltóip leabhar,
87, SR. uaic. na DRISEOISE, at cliat.

Ó Duanaire Ruaidhri Óic Óíarmada

TUIREANN ÓRIAMH ÓIC ÓÍARMADA.

24 p. 9, l. 299 (cc. 23m23, é. 37, 1.V.I., 42).

A Cluain Óic Nóir is mó i an t-éadáit-ra,
Óíreac-tú an Chappaic (i. Loche Cé) ríomh na héigre,
Rug tú a feair-abha 'ra ríomh leat,
Rug tú a mac 'ra valta fém leat.

Do claoi tú a neart 'ra ceapt i n-éimfeadáit,
Do mill tú patr is matr na n-áedéad,
Do minne tú col 'r is oile do ríseal leit,
'S do éinip tú cos gao docht 'na feairí.

Ní fuil feair ná bean do siol Éabha,
Sa mian tíreac ó Óriamh Éinne,
Is ó Ódear aifir go baoi Ólára,
Náip éinip tú fá nádó-éear tóarma

Is ionmáda rírocht is oile is éimíthe,
Is ionmáda dor go locht fó leáraib,
Is ionmáda norg san tocht ari Óláraib,
Do bhris do élor go sár don éimfeadáit (i. bár).

Do mhíc tú teár 'r sán na gréine,
Do éinip tú bhrat ari fad i n-éan-tóir,
Ní léir do éadai polur fealtan,
'S níos fág tú deör 'r na gréineib.

A ríomh uafal, éforas écléirceac,
Is moile an t-ole-ra do minne tú o' éan-toir,
O'usdáraib, o'ollamháib, is o' eisrib,
'S dor aor uallaib fíublur Éinne.

Níos fág tú bocht ná nocht san éagnoac
Ó Cuinn Tuairde go Deinn Éadair
'S éairt fá scuaistí timéall Éinne
'S is cuma leat cár náon a ngeábra (i. ngsabhar).

Is ionmáda róit san ríomh aé déise
'S ionmáda rísol go moe ag éiríse
'S ionmáda ríota is gocht éanfis
Ag súiú an Comhá ari ron mo chéimfír.

'S moe do rísaorí tú bhris na féile,
Ríontaib, riúraib, ríoraib, péastaib,
Corraib, cuacaib, buaib, béalac,
Órlaiceac, duantaib, duarbhos, téanach.

Síoltaib, círaigeac, cloráimeac, fadóraib,
Sealaib, lúraib, oláit-dear déanta,
Maireac (i. Maireac), rúdraib rúdraib
baelaib, Seapraib, ruibgáib, lútbháib, límnéac.

Feairac usgoraib ní fá feadáit,
Ceartaib, clúiteac, umhal do cléirceib,
Searmáib, ruibgáib muinte i mbéarab,
Óíreac, daioneac, vionmáib, feartach.

Is fada fá ghráim tú, a Cluain na gcléirpeac
'S ari fada t'aontúma (i. san ríoraib) fuaib i t'aonar
Náip éinip tú ruair do Seomhín (?) gléiseal,
Ní gur pór tú tigseartha Cé-loch.

Is oile is aontaoib (i. iontaobhá) bean tair n'éirí
Is luac do bhrír tú geara an chéimfír
Náip bhrír pén ariamh ríoch tóanfar,
'S náip cleacht ciar (i. bhrón) fá iadhaib éimfír.

San gáib clúair is Óriamh tair n-éiríteac
Is gáib fían do ríallfaib céada
Gáib aor vánna rífta féadna
'S gáib aor ciúil ag tuait ní céile.

Gáib aor tamta ari earrabáid céille
'S ari tóit leapta ag teáit an Laoi Gil
Gáib locht feartail muir ealtair éanfis
Ag dál na gcorain rína gcorain san éan-rcas.

Is gáib Óriamh, Óriamh, Ólára,
Óriamh gionmáib, fionmáib éadáit
Faireac aodúla ní Óriamh o'fíeacád
Ag feartail, maoim ari údoinib tréite.

Óriamh Óriamh, Óriamh, Ólára,
Óriamh, fionmáib, ómras, nármáib,
Maireac mionla mórtá i mbéarab,
Cneartá, cíonna, eoir a ngréaréamh.

A éill uafal, Óriamh, Ólára,
Do bhrí fá Óriamh, Óriamh, Ólára,
Do bhrí tairbri 'r baird ruairib n'éiríteac,
Tuisim do cluain 'r ní uáil uam n'éiríteac.

Anoir marí fuaibair Óriamh marí céile,
Do árdaibh n'uall ór cluaintib Éinneann,
'S do fán do luat go luat an tSléibe,
I mbéalaib ruairib fuaibis is éigear.

Mile bliaudam 'ra ré do céadair,
Tíosa bliaudam 'ra ré ma aonar,
Ó tóadáit Ériort i gcoláinn daonna
So bár Óriamh ní haimseamh bhréighe (1636 A.O.)

A Clanna Mileadó is tis a n'éimis (i. aodair),
Leathnád laoc is tictéannad fínnnead,
Teagascad taobh 'g san fuisseall éagnois,
Bealmaib buirne Óriamh mo ghearráin.

Náip éinip síam a ghráim do tóghaib,
'S náip éinip bhrír tairbri n-uaiple i feadáit,
Aéit a rísaileadó uairib do chruas, do chéadáit,
'S níos innip ariamh cia uairib do Ólára.

Ní mongnád liom gáib duairi tairbri mheadair
'S ari bhrónn uairib do feoiríib daora,
'S gurad é céad uairib éinip na béal-ran,
Smiosh an clú le ríis na féile.

Is rian do éuala a luac do Óláraib,
Bhrónnán buaib, buain-éear, baileac,
Síonúile (i. ríogairde) ríairib ó Óriamh Céir,
Is leannán uairbheac Chruaibh Meridé.

Dúplar ghuairé do claoi tú i bhféile
Muir a bhráin an t-riomháin mian gáib éimfír
Is cé tuis Eoghan a fúil don éigre
Do bhrónn Óriamh fá maoim do ríomhídean.

'S má bhrónn Táis ari eagla a náirte (leg. aertá),
Do Mac Coiri an t-eo seal éargair,
Is ionmáda a luac do feoiríib daera
Do bhrónn Óriamh do fáoríib gléarta (i. gertá).

Do bhuail an t-eimeadac cál na féile
O'éas an clú 'r ní luighe don féile
Táir n'a dtuimí fá lúis 'r is méala,
Fáire Óriamh náip rímuair a n-éara.

A Óriamh na mbuaib, marí fíor gur éagair
Ué mo rías, ea síam i ngeábra (i. a ngsabhar),
Muir bhráin ann uaim ari t'uaig na haonar,
'S go raéair uairib ari cuairt doit' feacáint.

O ré chroíc is bhrí mo ríseal-ra,
A Rí fuaib ríbho ari plantá daera,
'S corón ríbhe ag ríor gur t'eaib
'S fúil do éorúde leat ríor na téadáit.

Táibair dom' Óriamh-ra i níosol a náennaib
'S a náonnaib uairib do tictéall féile,
Flaittear ríor is ríor gur t'eaib
Is marí tóis ari a gálláin ríeá.

Náonnaib Ériort go flaittear Té leat,
Muir bhríl do leabairib ariam 'gá tóir fíor
(i. tóis círinn)

Náonnaib ari lúib uairib 'r ari éimis
Is mile beannáib uaim-ri féin leat.

Ári lean. Ári leat. A II.)

Cumhneacán do Pádraic Ó Conaile

Sé an tuisceas faoisalta náír cumhneacán do Pádraic Ó Conaile i SCOC na mbóra reo caitte an ULOC ag tarpáint Cumhneacáin Pádraic mar tá ré le bheit nuaip a béal ré tóigéan agaínn. Rinneadh tagairt ar leithead don tarraingeán gleoite in an aiceadán a b' i r' STOC, agus d'ábhsín rin b' ré iontuigéan go mbeadh peictiúr an tarraingeán ór ciann na náicéin. Dé ce'n caoi an nuaipna na clóiní dearmad, agus níl aon neart air anois aé an r'gáel a léigear an iarráidh reo.

Cé nád' b'fhl Saeóil na hÉireann aí aon intinn aí a lán júda ír móí an tuigdáil átaír d'óibh a clóirteáil go b'fhl Saeóil aí aíme Saeóileach aí aon intinn éun móí-éigíne agus móí-onóir a tarpáint do Pádraic Ó Conaile, beannaíte Dá le'n anam.

Nuaip a cumhneap airgead iomlán na ríontúróirí i gcló éifeap go mbaineann riad le gáé aicme polaiticeácta agus le gáé gairm beata. Feicfeap in a mearc freal agus uafal, paróidí agus daibh. Is ón Tíseapna Mac Siolla Úigste, Uachtarán Connacht na Saeóilge, fuairfeamair an ríontúr (LII/0/0) ír mó aír riad. Dé tagairt an Tíseapna Longdon, beagnaí an oipead céadana (L10). Tagairt Coirte Snocha Connacht na Saeóilge, deití bpáint (L10) eile d'úinn.

Tá fíor ag go leor agaínn nád' b'fhl Círc an Connachteach comh teann ír ba éap aír, agus d'ábhsín rin támhuír éap aír buriúdeach don Coirte Snocha ar uet er tríontúir féil, fílaíteamhán rin. So méaduins Dip aír r'fíráidh aca.

Tá ainn Séamair Mic Néill, Ártó Seanarcal Saorptát Éireann, maraon le Liam Mac Corcaigh. Uachtarán na hÉireann Comháille, agus le Éamonn de Valera, in an liorta. Imeare na dtitheáitáil Dála tá phionnrír L Fatais, Domhnall Ó Duacalla, Taobh Ó Chuathlaois agus Seumas Ó Mórdha.

Már linn aon aicme a moladh reacair a céile riad rin Cigíri Sgol an tsaoiptáit. Cuirteas riad-rián go móí leir an gCírc Cumhneacáin a mheátois, agus tá rinn buriúdeach d'óibh d'ábhsín.

Fuairfeamair ríontúir ó Cumhneacáin Oifis Sgoile ar rúd na tíre, agus cuimhne eile éugáinn i ríontúir peapanta r'fín. So mar aír aca go leir.

Is nuaipna Olláthain na hInniscoidhe Náirínta dearmad orainn aé an oipead. Sé aír rean éapairt TÓIRÍN AR CORCAIGH A TAG AIR RÍNE LÁIMHE IR MO D'UIMH (L5/0/0). Ní gád' d'úinn a ráid go marb an Chraobhín Óibhinn, Dia d'ábhsín cumhneacán, aír na céad daoinne a cuimhne láimhe agus a beannaíte éugáinn, maille le leithead círpeamhail loma lán do éorúir ír do d'úccar.

NA DOCTÚIRÍ.

Tá doctúirí círleamhla in aír liorta:—Cuimhneap Ó Riain, an rean laoéil tóilír d'úccraíteach, náirínta agus náír ríphioe fóir aípmáin ón leirgheas; an d'ábhsín Mac Fhuróin, an Doctúir Mac Coirteala, an Móiliúig—ceataí aca—an Doctúir Mac Seapais, an Doctúir Mac Muirí, an Doctúir Séamas Ó Deirín, an Doctúir Ó Fosgluáda, an Doctúir Micheál Mac Óonnagáda, an Doctúir Ó Siúmagáin, an Doctúir Ó Dópáin, an Doctúir Ó hUalláin, agus an Doctúir Ó Tuataig.

NA OLIGEADÓIRÍ.

Níl muiridh gan oligeadóirí aé an oipead:—Luigír Ó Deágha, pádraic Mac Áineín, Liam Óg Conchúir, Tomáir Ó Donncháda, Seapais Ó Ceallaigh, agus t'ábhsín giúirtí:—Liam Ó Catháin, Sean Mac Sioll, an Áca, agus Luigír Ó Preacna.

LUÍT LITRÍDEACHTA.

So nuaip reo níl agaínn aé reireap imearc luít litrídeactha; aé ir ainnmeacá móra círleamhla gáé d'úinn ton treireap rin:—an Baintiseapna Síofhradh (Lady Gregory), Séamas Mac Mágnaír, Domhnall Ó Concorróna, Conn Ó Laochraí, “Máire,” agus “Máireán.”

NA SÁRDAI AGUS AN T-ARM.

Cuimhneap Ó Dubhthaigh, Ártó-Comhírinéarí na hÉireann, ríne láimhe fiúntaé éugáinn, maille le leithead círpeamhail. Rinne euro de na Sárdai aíthír aír, agus júnne eile aca níor mo ná rinn mar júnne roaire báiliú ma mearc r'fín.

Martír leir an Ájm, tagairt aír rean círpeamh an Caipstán Ó Fosgluáda agus an Caipstán Ó Fosgluáda ríontúir mate d'úinn. Tá Saeóil an Cháca Saeóilealaigh i gcomhnúrde, gcomhnúrde, péris, ullamh le láimh éonta a tabhairt do gáé júro a éigíteagair leir an teangeal agus gáé a mbaineann leí do cuimhne éun cinn.

NA MNÁ RIAGALTA.

Níl aon oipeam i n'bhíinn fíré cíle a marb níor mó gnaoi agus Sean aca aír pádraic ná marb b'í, agus atá, ag na mná Riagalta, Dia d'ábhsín.

Ir iontúr rin Cloéap agus Mainiptír a b'í ag gurthe aír a b'ón nuaip a b'í ré beo aír a bheit aír léigear a éigíteagair d'óibh. Agus tá níor mó aca d'ábhsín rin aír a éigíteagair ré aír pliúise na fírinne. Aír an áthádh rin tá go leor do cloéap na hÉireann a éigíteagair ríontúir éugáinn, agus ní b'fheas na áitíbheil d'úinn a ráid náír ríontúir móí-mheanma agus móí-mhreacá ionann go leir.

NA SAGAÍRT.

Martír leir na sagairt, pláin a béal riad, tá an oipead rin aca agaínn ó gáé Ártó don tír nád' dtír linn i n-ainmneacá aír fad a luatú; aé nuaip a cumhneap air liorta iomlán ór comhaimp an phobail, éifeap ann na Sagairt a b'í mar aír éigíteagair aír báipe ag Connacht na Saeóilge agus gáé uile júro eile Saeóilealaigh le op ciann fíré bliathain.

Dé ní éigíteap airí aír aír guradh é an Déagánaí Mac Conraoidín an céad dume i n'bhíinn fíré cíle a éigíteagair ríontúir éugáinn. Ir eibí d'úinn a luatú fírinne gur beag nád' hé an júro deipeannach a júnne an Déagánaí Ó Maicín agus é aír leabhar a báir, a ríontúir agus a beannaíte do cuimhne éugáinn. Solur geat na bláitítear d'ábhsín.

CLÉIR EILE.

Tá beirt do cléir na hÉigláire eile nád' nuaipna dearmad reic a tabhairt don Cumhneacán:—Siato rin an tOifíbhronaí Mac an Fhigeadóra (Weberter) agus an Canónaí Mac Cormaic. Níl cuimhne ceoil ná fír ina gceannaití nád' b'fheictear an beirt cléir reo. Ná ní b'fionn aon báiliú aír ron na teangan nád' mbionn a n-ainmneacá imearc na ríontúróirí. So raoisaluis Dia iad.

(An lean. aír leat. a 8)

Leabhra a Sgriobh,
TOMAS O'MAILLE.

AN GHAOTH ANIAR (3s.)
MAC DATHO (1s.)

Innsean nua ar an sean sgéal.

**URLABHRAIDHEACHT AGUS
GRAIMEAR NA GAEDHILGE.**

Ouid a I. (Fá éadach, 7s. 6d.), tracht ar Urlabhairidheacht (foghraigheacht); i geoth cheann, agus ar chanamhna na Gaedhilge.

AN GIOLLA DUBH (1s. 6p.)
MICHAEL O MAILLE.

Iad uilig le fághail ó.

COMHLUCHT OIDEACHAIS na h-EIREANN,
89 Sraid an Talboidigh, BAILE ATHA CLIATH.

Duine aip bit a oteartuiseann "An Stoc" uair no aip maití leis fuesra a chur air, rghiochtáil ré as an Stiúrtóir

Seán Ó CATASAISS,
Coláipte na hIolrgoile, Saillim.

Mairiú le gac átúbar rghiochtáil a tairdear ra bpráipear cuipteas rgeala as

TOMÁS Ó MÁILLE,
Coláipte na hIolrgoile, Saillim

Trí an bPorta	3/- ra mbliadán.
" " "	1/6 ra leitbhliadán.

AN STOC

EANAIR—FEAÐRA, 1931.

Meathaircán Doezen

Tá na hísp-éirinní reo le haigairt an Shramadóim anoir aip fágair cró na cí bhusi píao aip tsol fór. Tá reacáit scinn deas agur trí fiáid acu aip fad ann de romplais Saeóilge ó fágair trí Liathromáin go dtéirí tú go hiargéal Connacht an Cláir. Tá siotaí eantte optú ó fean 7 ós: ó fean-bean Steann-Éada i gCo. Liathromáin tá reacáit mbliadána 7 ceitíre rgsóir d'aoir go dtí garúid Camuir ap Connacht na Saillimhe na cí bhusi aé ré bliadana deas. Tá oiféad eirinní maithe optú na cí bhusi ré éargair aon éeann acu a mholáid reacáir a céile. Trí rgsilleáca an ceann atá optú aé ní beiró píao aip tsol, dáirír dtuamh, go scuireas an téacs atá optú i gcló ra ngnáit-rgsibinn 7 i gcomártcaí uplabhardeáta. Tágsa ré rin bliadain eile ní te n-a éoir. Nuair a bhíar ré ionann'r péirí beiró fuaghsia eile fán rgeal ra Stoc.

NA DAOINNE A RINNE IAD.

Sé Cailí Tempel ar an Staats-Bibliotec (Leabharlann Stáit), Baile an Seapáinne a rinne an obair ceaptoimail a bain leis na plácaí iad féin. Seo iad an uimpi a rinne an éaint:

Cámonn Ó Muirchearta, Cathair na gColm, An Éill, Co. Muiris Eo.

Seán Mac Gioballáin, Cill Uínn, An Éill, Co. Muiris Eo.

Tomáir Úrcaetha, An Cloc Úrca, An Fáiné, Co. na Saillimhe.

Pádraic Ó Súilleabáin, Baile an Tobair, Connacht na Móna, Co. na Saillimhe.

Peataip Ó Máille, Connacht na Móna.

Séamus Úrcaetha, Baile an Tobair, Connacht na Móna.

Máirtín Ó Ceapnais, An Cloc Úrca, Co. na Saillimhe.

Seán Ó Dileán, Leitir Mealláin, Connacht.

Mícheál Úrcaetha, An Mám, Co. na Saillimhe.

Deán Pádraic Uí Cárda, An Steann, An Liosán.

Seán Ó Caoráin, An Rop Ruadh, Connacht.

Pádraic Ó Meathaircás, Steann Sála, Co. Muiris Eo.

Séamus Ó hInnéríse, Innis Úris, (Acail), Co. Muiris Eo.

Mícheál Ó Muirchearta, Béal Óca Sluinín, Co. na Saillimhe.

Seán Ó Monacán, An Árth Mór, Béal a' Muircheo, Co. Muiris Eo.

Pádraic Úrcaetha (ar innis Séró), Béal a' Muircheo, Co. Muiris Eo.

Mícheál Ó Duibhán, Dáirí na Trága, Co. Muiris Eo.

Pádraic Úrcaetha (ar innis Séró), Dáirí na Trága, Co. Muiris Eo.

Seán Ó Neachtan, Muings na Dó, Steann na Muirche, Co. Muiris Eo.

Pádraic Mac Meanman, An Cláigeann, Baile Óruaí, Co. Muiris Eo.

Peataip Úrcaetha, Rinn na Feirroe, Co. Muiris Eo.

Briogha Úi Mháille, Rop Tuirc, An Mala Raithníse, Co. Muiris Eo.

Tomáir Ó Ceallaig, Rop Tuirc, Co. Muiris Eo.

Liam Ó Moirín, Rop Tuirc, Co. Muiris Eo.

Pádraic Ó Neasha, Leitir Úrca, Ócta an Cláir, Co. Sligis.

Tomáir Ó Ceapnáill, Leitir Úrca, Ócta an Cláir, Co. Sligis.

Seán Mac a' Dáire, Baile'n Cáiril, Ócta an Cláir, Co. Sligis.

Tomáir Úrcaetha, Cluain Mál, Loé Slinne, Co. Rop Comáin.

Deán an tSáppéalaig, An Tuan, An Caireán Riaðac, Co. Rop Comáin.

Tomáir Ó Maol, Dun na hAbann, An Caireall, Connacht.

Pádraic Ó Mainín, Innisear, Rop Muc.

Seán Mac Corvoealba, An Sáinnreac, Co. Sligis.

Tomáir Mac Con Iomair, An Cillín, Cárna.

Anna, Deán Úi Fícheallaig, Cumpán Steann-Éada, Co. Liathromáin (rás ceirinn).

Láthair Ó Maolruanair, Lírin na hEilte, Steann na Madaó.

Pádraic Ó Séabáin, Cláonaí, Carraig, Connacht.

Deán Úi Maolruanair, An Tulair, Béal Óca Sártá. Máirtín Ó Dileán (Oifis an Porta, Saillim), ar Spáinn.

Tomáir Ó Lóráin, An Cam-dhoire, Tuam Ócta na Cnoigráda (rás pláta).

Ainmhar Ó Ceallaéan, San Ulcán, Cill Móis, Co. Muiris Eo.

Tomáir Ó Duibháig, Lurgain, Baile Cárait (Béal Láthair), Co. Muiris Eo.

Peataip Mac Concheanáin, Innis Meathairc, Óriann.

Máirtín Ó Dileán, Baile Óriann, Rop Muc.

Mícheál Ó Faoláig, Táinín, Órián Mór.

Pádraic Ó Néill, Ócta Sáintín, Connacht.

Seán Ó Colláin, An Óiric Connacht, An Tula, Co. na Saillimhe.

Séamus Ó Lonnáin, Sórt a' Cáirte, Saillim.

Deán Úi Maolruanair, Eadar-eáil, Connacht.

Pádraic Ó Maol, Rop Muc.

Cáit, Deán Úi Connláin, Baile'n tSagairt, An Spriodáil.

Máirtín Ó Maolmíci, Cill Etne, Sórt Inre Suaire.

Deán Úi Dileán, Na Cúras, Co. Sligis.

Stiofán Ó Neilípe, Baile Úi Coileán, Dublún, Co. an Cláir (rás pláta).

Séamus Úrcaetha, Baile Úi Meathairc, Dublún, Co. an Cláir.

Liam Ó Dileán, Cnoc Aoibhinn, Líor Ceannúir, Co. an Cláir.

Máirtín Úrcaetha, Baile Úi Meathairc, Dublún, Co. an Cláir.

Seán Ó Tuairis, An Lócan Deag, An Spriodáil.

Seán Mac Con Faola, Dóire Simleac, An Clochán.

Tomáir Mac Con Iomair, Camuir, Rop Muc.

Pádraic Ó Hallúin, Saillim.

Tomáir Ó Nualláeán, Saillim.

Bí tuilleam ann a fuairean eitearó i náic dtáinís ipteacá. Cuirtear de na daoine rin náic ntearnta aé pláta nó óid óéanfarair óid rgsóir óid bráigear le déanamh iad. Ir móir an feall gan a gcurt Saeóilge uilis ar fágair aip bpráipear. Na daoine a comhuitsear i n-aice leo ní i n-aon connacht leo a bhusi tóir ar Saeóilge aca i náic an náidh óid náic dtáinís iad. A gcurt Saeóilge a chur air fór.

Rann a' MADAO

Sluair mé féin i' mo gádairín ceoil
Ag déanamh róibh go Steann na Madao,
So moe ari marom doine (an) Céarta,
I' m' ari reilg faoi pléibh Mám a' Rata.

Oírtsearélinne fiaothóir mór beannaí
1 mbárr an gheanna agur i gContae an Iúil,
Dap liom ba luaité é ag comhlucht neadá
Ná an maoi' allta ná an mac tíre.

O'ionrais ré go huacéaraé bárr na bprionáin
Treapna an fhláim' i' an Coirceim Cúrra,
I' ba hé ba rathair d'á an gádair Márta
Ag dul le fánairí i' na coirí.

Lean an gádair an treilg go tian,
Agur níre 'na d'airí i' na fárgaí,
Nuair ab ipeal domra b'áit doon fiaothó
Súi fhuabail mé pléibh Steanna Lára.

Cuarta mé guth gádairí go binn i n-Steann na nInír,
An éadair a dtug an madao uaim é,
Agur d'á fánairí ó d'áit mé an lá,
Ni b'ainm-re pártá go dtéiginn ari cuairt ann.

Cuartaú mé Cnoc Néipinn go háit i' go híreal
Ag iarráid mo gádairí i' gan é le fágair,
Dap liom ba earráidte an pían é
Agur suna ó Útan uafal a fíoluirí an coileán,
A cuairt ari reacraí i' tráth uaim.

Márbócaidh ré an dhois i' an maoi' allta,
An fiaothóir mór beannaí faoi pléibh,
Seolfaidh ré an eilit ari bárraí i' beannrópaib,
Tusfead ré Frainneir agur Saeóna.

Márbócaidh ré an rón ari an bprionáise,
An m'uc mara go dtiuibhád i' dtír i'
Úi déara maraile eile aige,
Seolfaidh ré gádairí agur caoirí.

Siuabail mé tairt coir fairsing,
Cuirfead go hdeall me, i' Dubhcaim,
Siuabail mé an Sliab Mór agur an Mionnán,
Agur cuairt mé ari reacraí i' mo chúrra.

Caraidh mé in-aill mara,
1 n-áit naé bpracar duine ná daonta,
Ag éirteadé le gémmeadé na fairsing,
Agur i' ag tisearáit oípm i' tonna taorasaí.

Ari feadóth n-oiróde agur trá lá
Faoi feartáin agur faoi óilinn,
Ni mór nári éail me mo meabair,
An tráth taimic oípm ceo d'fhoróideachta.

So moe ari marom lach-ari na máraí,
Sé éonnaic mé ag teadé ar láir-neairt na tuinne,
Lóng a náibh uiféti ríthraí cead,
I' gan innti i' n-aon éor a' d'fhoróideachta.

Níor fág a rathair an baile,
Úi d'fhoróide teairg ari a' d'fhoróide fairsing,
Bpróga de leatáir fíannán
Agur d'fhoróide capta faoi na láir ari.

Beirte fíannán (beirte de fíannán?) i' gan d'fhoróide,
Bpróta ari d'fhoróide na caorach,
Úi a fíoróide cíofaingé i' bob ari,
Labhair ré liom i' mbriathra fíansing.

Ari marom ag tisearáit i' dtír ó
"Cád é an donar nó an mór-mic fallaéctam
(mallaéctam)

A' fíol do gádairí go Contae Ciarrasge?"

"Madao duibh agur é ceann-fionn,
Smut neamhar agur é mforas,
Úi mairc eile ari, úi ré ríthraí,
I' ba mór ba rathair d'á an mac tíre."

"So mall ari le lúise na gáime,
Seadh éonnaic mé é i gContae Ciarrasge,
Fiaothóir mór beannaí leir d'á fíolad,
I' é ag tafann go mór ma lóig.

Slac m'fheacáit ari agur foisí,
Agur suna Dá mair i' cónaí óuit,
Má tá ré beo i' nÉipinn,
Seoibh tú a chuidíars ag Seán Noble.

Tá ré na bprácaidh tuataé,
I' d'fhoróide Nuaibhád agur Diopra,
Téigéann ré anonn go Contae Ciarrasge
Agur tisearáit ré anall ari go Sligeacé."

Tóig mire an aitseoirí go Clára,
'S ag an bprácaidh tuataé o'fág m'beannaí,
Cuirfead i' dtír mé i' mbun Chualáice,
I' go Cúige Mumhan a b' mo tairmainist.

Siuabail mé tairt Coir Fairsing,
Cenamara agur Dúntéig Seoigheacé,
I' beag a fuaír mé i' Maigh gCúileann,
Tá a fhuoet oípm i' olm mo céata.

Cáraidh ríseapant Sailean Cárs'
In i' an tráth i' South Mayo liom,
Na mílte feair ag earráid liom láim
A' tug óm curfead i' fáilte 'un buirdéit beoíad.

So mba raoisgáiléil rílán an bunaíd iat,
Ba mairt an m'fheacáit ríomham iat,
So neartúigé an Rí seal rílán ó tinnear iat
Agur

Cáit mé an oíróde ríin mairb ari meirge
Le bprantai milír agur pórtaí,
Dánta of muric óom ó d'fhoróide,
'S i' gceol na curuinne ní bprúisinn róibh ann.

O'ionrais (mé) go hdeachúim,
Agur ari ríin go seataí Dúinné,
Agur in i' mo gáidhge ní riab maraí,
Nuair naé bpraca mé Seán Noble.

Ag dul ríar ríáthair Chroír Maoilfionna óom,
Ni fíaca mé duine ari d'fhoróide d'fhoróide,
1 m'eaill a' Seán Ruad a'c Ailpín,
Agur é na fíearan i' n-dóchar pórtaí.

Úi builín 'na gálaí aige,
Sílan aige agur d'fhoróide feola,
Agur nuair a éonnaic ré ag teadé mé,
Sáit ré riab i' náca.

Beannúig mé óo Seán Ruad
Agur d'fhoróide mé pártaí ari,
O'innír mé fíoi náin óo
So riab mé curfead ríomhaighe.

O'fíneagair ré agur ríeoit duibhaint ré liom,
"Cé riab tú aonair, a bprácaidh?
I' doña naé ra mbaire a' d'fhoróide
Ag ríomhaighe lúacé an éadaig.

Ná beirt ag iarráid do gádairí
Atá i' rísealpícheáda (rísealpícheáda) Steann Néipinn"
"A Seán Ruad a'c Ailpín, cuijum deacair agur
bprón oírt,
I' iomáda áit ariúl ari i'c t' d'fhoróide
1 t'fhoróide do éadaig.

I' iomáda bealaé a' riubail tú mairb,
Agur níor b'fíontaí faoi do lón c'á,
I' d'á mbéinn gan diaid le náite,
Sáit riab in do náca é.

O'fág mire Seán Ruad i' mé mairb ríomhaighe,
Siuabail mé Luimneacé agur O'fhoróide a'c,
Cluain Meala agur Port Láirge,
Ag iarráid mo gádairí,
An madao duibh a náibh an t-easpall d'án ari
(Ari lean. ari leat. a 8.)

Rann a' mADAIR

(Ari lean. o leat. a 7.)

Asg dul bóithé le bun an lomáin
Úi feargáinn agur gaoct mór ann,
Úi an feargáinn le mo érachtáin ann,
Ir ní mait a minne mé an t-eolair.

Caraó ipteac i mbaille (mballa?) mé
Só deirgeannaé tráchtóna,
Agur caraó piapar caillige,
Inp an teac ari iappi mo lóirtón.

Baó é ba ramail duité (.i. vi) an mac fallaéitam
(.i. mallaéitam)
Nuair a bí ré i dtúr a hóige.
* * * * *

Labair rí go harranta liom:
“ Ní bérto tú iptig i m'ápur.
Ná ir ole an tír a dtáimic tú ar,
Úi an gortá agur an pláig ann.
Ní ériordim naé ar Acaill tú
Ná, a ríspaire, cá bhusil do mala?”

“ Ní ar baile Chuaic ná ar Acaill mé,
Ir tá mbaó eadó ba mait an áit é,
Ác i dtír an Áig ba cleáctac liom,
Ní bhusair mé gué (.i. guða) ná náire.
Ir tá mé as iappair mo gaoct
A v'imeigis ar Sleann Lára.

“ Fág amach an teac agam
Ir leig feargáinn do píleáid liom,
Mai aitnísím ari do gué é.
Súi feargáinn sán céill tú.”

Tóig rí an clú gairmínt
Agur buail rí mé ran éadan,
Ir nuair camic an gheann tá fórad
Baó é a tóirteac an éato ba bheagaité.

Nuair a éonnaic mé mé féin gearrta
As an scállis ghráinna sán aon fiacail,
Dap liom go mba náitheac,
Sán rámh in mo phianta.

Leas mé fum ra teatlacá i
Ir choigrísh mé tá pléarfaid,
Séaptu báistí rí: “ Leig 'mo feargáinn mé
Ir ní báimp me go héas leat.”

Nuair a t'fágáinn mé féin i n-uaéitáin
O'fágáinn buaird ari an scállis,
As tairnáins a curio ghuaise
Ir tá buaird faoi an talamh.

Úi ingni fada fios-éam' uigí
Ir go ndearna rí mo fíalláid,
Ir daí m'focal ólaib, a cónáiríanna,
Ba gráinne i ná an mabac.

Úi muirí ari an tuairgaint rí
Súi buail ré an tó-éag,
Ir iondha dealac a fúsbail mé
Ir ní bhusair mé ariamh mo téirdeacáid.
Súi caraó mé éun na caillige
Mlo mallaéit di go héas.

Tomás ó Cillín a ríspíob fíor.
míceál ó Dúibhir (Dever) a' aitír

(Ari leanamaint.)

An séad uairí a cloirfeá an éuaec ir tú bérte
Ciomota ní éirfeochead an bhláin rí leat.

Dá mbeirtead as dul ari aitír leat
An chairep bán an t-ád oif.

Siuibán Níis Uíóir

Ir iondha ainn a tuigtar ari an amhrán reo .i.
Siuibán Ní Eirinn, Siuibán Ní Saóra, Siuibán Ní Uíóir,
S. Ní Óuirbheallaig, Tírl. Bionn ceathramhnaí do
“ Cáilliúr a' Magair” ipteac leir reo go minic.

O Maitiu Mac Conaola, An Spidéal, a fuaip mé
an leagan reo. Tá dhá líne don ceathramha deirgeannaé
ari iappair:

O'éigis mé ari marlin agur éuairí mé 'un an aonais
móir.

A' fhol ip a' ceannáct, marí camic mo baoine romham
Cap bean liom ari a' mbealaé i' t'íappi rí mé ipteac as
ol.

Agur Súi le Siuibán Ní Eirinn a t'ol mire luac ná
mbrós.

(Nó bain taist dom ari an mbealaé i' éuairí mire ipteac
as ol)

Ir Súi le Siuibán Níis Uíóir, Tírl.)

“ Ir a Siuibán Ní Eirinn, a' mire leat mé a bérte tinn”
Mo érach m'a' mire leat (mé) mire a bérte fínte n
scill.

Bhronnta i multe a bérte ríleáid (rígileáid) ari taoibh
cill, (cinn)

Agur cead a bérte i nloinnur go dtíse Siol Árdáma
(Cába) ann crúimh.

Saistíúníng ringil mé a bhríeadar ar gártá an Rioch
Deamhan (ré) piáinn agam a bhearrfainn ari cárta thíse
Bualáinn a' dhoma i' feinnfín a' cláiríopead éadom
Súi ari Cúigíac Cill Dara a ríspí i me le gráid mo ériú
Plannáid don líne (leinb?) a' v'eitig mé a phóraí
mwe.

Tábhair ríseala uaim aise, má tús mire pós tá béal
Só dtiubharfainn rí tuilleadh tá scuireoidh bolláid leáit
Tábhair ríseala uaim aise, go deimhn naé bpríofar é,
Ó éuala mire Súi éuairí ré le bolláid mé,
Má tá bó agam, ná ionadáid (iomad) móráin ríppé
Bíodh do roga bean agam i' béró mire ari mo ériú
fóm.

MÁIRTÍN Ó CÁDAIN

[Úi an t-amhrán reo fada ó fóm rí “ nGaotháil.”
“ Siuibán Níis Uíóir ” a bí annaí ari.—P. An Stuc.]

CUIMHEACÁIN DO PÁDRAIC Ó CONAIRE

(Ari lean. o leat. a 5)

ÁR mbuiitheácas.

Táimíod an-buirdeacáid tóibh reo a tús congnáid
túinn, agur táimíod éar a bérte buirdeacáid do na gaotháil
a minne bairiu. Táid Seoighe in Óirinn; An Gártá
Diapairí Ó Concorádaimearc a Compánaidé i bpáipe
an Fionn Uisce, Tomáir Ó Cleirigh, Scille Mantáin,
Tomáir Ó hEigheacáin i' Teac Láigean, Máire Ní
Cátaráisimearc na gCaitíne Léiginn rí Coláirte i
Leitir Ceannáin, Séamar Ó hAdra ó Micileigín
Coláirte Pádraic, Áca Cliat, Siuibán Ní Reumóinn i
Scille Mantáin, Aoibh Ó Nualláin, Béal an Áta, agur
Domhnall Ó Ceoéam, Cúil Aoibh, Connadóir Coiméas
Céad punt eile uaim.

Aict ma baird rí agur eile níl ari nochtáin aitír
agáinn fór éin cíosé a éup leir an obair atá eisíte
láma agáinn. Tá céad punt Líos eile a' teaptáil
uaim agur tá rí agáinn go dtiubharfáid gaeil dhuine a
léigsear é reo, congnáid túinn le na bairiu. Tíos le
cúit aca, a beagán ní a móráin a éup agáinn, mura
nugáinnta ceana féin é, agur iad reo náé bhusil ré
de amhráin aca éun a déanta, tugáidír or comáin
dáime eile é atá amhráinneacáid agur náí tús aon rí
fór. Béarlaí go bhusil curio táid scáiptoe náé féidir
leo ceactar de na neite atá luaithe agáinn a déanamh,
agur mar mar rí atá céadto marí gheall ari Céiliú,
Scoraidéacat no Cúirm Ceoil a éup ari bun?

Tomás ua Concheanáin, Círdeoir,

Lior na Mara, Gaillimh.

Agairín—Ó ríspíobh an cúnntar rí tuairi
amair fiontúir Líos fíal, pláitearáin ón ari gcairí
Seoráin Ó Mongáin, Teacta Dála. Saothair fada
éinge.

T. ua C.

Triúr Mac na Dárd Ssoltóise

Ví triúr dearbháit air ann, "Tá sé fíor triúr maoi, cuadar go uctí aifreastaithe agus t'fiafhusg fadó de an ttearbháit chun buachaill amhráin uair.

"Bhfuil aon cheir agat?" aip reirean.

"Tá," aip riadóran.

"Cé n-éirte atá agat?" aip reirean.

"Dúirtseára mire," aip reirean.

"Súineára mire," aip reasp eile.

"Feap! reanáir inpan oróche mé aipra an triúr maoi feap."

Aip marún láír na máirpeacé duibhait ré leir an mbáirtéara óul amacé agur an dullán a b'ra r'ctabla a máirbhad; naé marb aon feoil acu. Cuaird ré amacé agur r'fhiopáil ré amacé ma ériaceann 7 nuair a b'ra r'fhiopáilte, éiup ré aip aipair iad. Táinig Happy amacé a fheadáint an marb an dullán marb 7 nuair a b'ra r'fheadáint aip a bainnt a éind éadair dé 7 tá scuir aip aipair, "Cé aip atá opt?" aip reirean. "Boil" aip reirean, tá leine le m'atáim om 7 leine le mo m'atáim, 7 níl fíor agam cé acu íp goihe dom.

"Naé feap tú," aip re.

"Ib feap mé," aip reirean.

"Boil, tá tá triúra de t-atáim ionnait, 7 triúra de do m'atáim."

Máirbhuis ré an dullán 7 b'ain ré an ériaceann dé. Táis ré ipteáid an feoil le hagairt an tinnéir.

Duibhait ré leir an riúnéara óul amacé 7 an marde a b'ra trépait Rollie a déanam d'ó. Táis ré an tuas go háipte 7 leis ré anuar an-péid aipair i. Táinig Happy amacé, 7 b'ra r'fheadáint aip ag tógsaint na tuaisce 7 óp leigean anuar aipair go péid.

"Cé aip atá tú ag déanam?" aip Happy, "naé bhfuil aon maoi déanta leir an marde fór agat?" "Faitéisír oírrí" aip reirean, "óp utógaínn an tuas go háipte go mbuaileann an rpéap 7 tá utaprainginn mo réan-buille go mbuaileann an talam foictai; 7 níl fíor agam an é rpéap nó an talam foictai íp goihe dom."

"Boil tá tú in-a láír aonair go t'spreat, comhsoimeadáit óuit iad."

Sin é an fíor a b'ra uairín rin.

Inp an oróche annprin; "fil mé," aip reirean, "Sup feap! reanáir inpan oróche turá?"

"Boil, reat," aip reirean, "aé níl fíor agam an mire nó feap a' tigé íp cónaí do toruise." "Boil," aip reirean, "teac aip b'it a' dtioefá tuá ipteáid ann a' b'feneice tú feap an tigé 7 a' ceann eisom faoi íp leat-ta toruiseád," aip reirean. "Aé má b'ionn fonn caimte aip feap a tigé, na bac leir, tabhair cead caimte dé, íp ná labair turá." Sin é a b'ra uairín rin.

Inpan oróche éiúinnis Happy go mba triúr roimhí iad a marb na triúr maoi rin uata. Duibhait ré le na buachaill a' capall a tabhairt amacé 7 iad a leanamaint 7 a' utáin éeann a tabhairt abaire.

Nuaír a' d'airmseadair ag teact é, toruiseadair ag bualaí a' céile.

"Cé aip t'á oíraib?" aip reirean.

"Táimur a thorto faoi oispeadáit t'fág aip n'atáim agamn." "Cé aip é?" aip reirean.

"Chinn," aip riadóran.

"Cé aip a' t'fág ré óuit-re dé?" aip reirean. "T'fág ré an méid a b'ra faoi talam íp ór eisom talam dé," aip reirean, "an méid úr i'fíon dé, 7 an méid a b'ra cam 7 t'spreat dé."

"Sadaidé Duibh ó Duibhseán"

Ví ann fad ó agur fad ó a b'í, tá mbeinnre an uairín rin ann ní b'enn-ré aonair ann agur tá mbeadh deaú r'géal úr nó rean-r'géal agam aé marb tá mé tá r'géal deas amáin agam, agur marb tá r'fheadáint maoi 50 mba reacáit feapí a b'earp r'fheadáint a mbáirpeacé. Náír caille tú leir aé p'fíre de na cláir-fíacle, c'uis cinn de na c'ul fiacla agur f'ciall b'reagás den éapabao.

Ví Ri in Éirinn fad ó agur b'í aige triúr mac. Nuair a b'í an mac íp óige c'uis bliatona b'reagás t'aoir cailleadh a m'atáim, agur feapacé go leor baintreabhaíca do bhfuil ina típ reo náir n-airípí fém, bá mian leir pórtaí aipair. Ví fíor aige go marb tá mbeadh eolur go marb ré pórta ceana nacé b'fhiogheadh ré bean comh n-ós 7 éo r'fhiobhír íp da mian leir é. Cúiní ré an triúr mac aip oileán f'airíse i b'fad ó baile ag r'goil agur f'uiar ré a' folataí mná agur f'uiar ré bean ós r'fhiobhír. Nuair a b'í rí triúr mí pórta, b'í rí Lá b'reagás a' riubhal amacé le na éuro mná, baineadh triúrle aipair i b'fhiatnáirte teac baintreabhaíse. "Do b'éal 7 t'fíacle fút," aipair an baintreabhaíc iptis. Láír na máirpeacé cuaird rí an bealaic céatona 7 f'uiar rí triúrle aipair agur gurde an baintreabhaíc an maoi céatona marb an Lá riomhe rin. Cuaird rí ipteáid ag an mbaintreabhaíc 7 t'fiafhusg rí do tuigé a marb an uroch gurde in a b'éal aice thí, "Boil," aipair an baintreabhaíc, "b'í an rí pórta rul aip pór ré turá agur níor fág an baintrioghsan a b'í annprin riomhtra mire aipair san déile an lae a' chup éisam aip marún. O táinig tú annprao níor fiafhusg tú ósion an marb b'éal oírrí." "Cé caoi a b'fheadra meá c'uitiú leat an m'eo c'ailleánar atá déanta agam?"

"Ó," aipair an baintreabhaíc ní go leor atá aip iarráid uaim, lán mó riúipín cnáidh eisíneachta, lán mó cíléipín maol thí, agur lán mo caipín cluapac ó'ola."

"Cén eisíneachta é sabbat in do riúipín cnáidh?" "Sabbat eisíneachta éat na reacáit mbliaotána, agur reacáit guracír fágairt." "Cén t-im a sabbat in do cíléipín maol?" "Sabbat im na reacáit mbliaotána agur reacáit mbo inp an mbúaille." "Cén ola a sabbat in do caipín cluapac?" Olann na reacáit mbliaotána agur reacáit guracír caora ra mbliaotáin." O'ioc ré amacé i marb thí, annprin a' t'fiafhusg rí thí c'ém caoi a b'fheadraír rí an triúr mac fágair aip air.

"Sabbat abaire," aipair rí, "agur marbhuis ricín, agur c'uis a éuro fola ipteáid i scupán agur tabhair leat é íp sabbat i'c'olád. Nuair a dtioefar an rí abaire, sabbat ré ipteáid éisgat agur f'airíocaird ré t'fíor céartó tá oírt. B'fíor do b'éal lán rí f'uiar an t'ricín agur eacáit amacé aip an uplár é. Abair leir go bhfuil tú ag caiteamh amacé ful do époide; sup éuala tú go marb ré pórta ceana agur go marb triúr mac aige aip oileán f'airíse a b'fad ó baile aip r'goil, agur marb gurpeadh ré fíor oírté go bhfuigé tú b'ár. Cúiní ré fíor aip a triúr mac. Duibhait an mac íp r'fíor go dtioefád ré abaire, duibhait an t'áinára mac go dtioefád ré abaire. Duibhait an triúr mac nacé dtioefád, "Naé bhfuil fíor agat, go marb go bhfuil aip n'atáim pórta aipair, agur naé deas gnaite aip b'it atá ag aip leas m'atáin oírt."

Seo r'géal a chup páiríais Ó h-Almúráin, Darran-Calta, aip plátaí a déanam inp an lórlgoil an r'fíor le fágair ann ná ag

A. MOON, TEORANTA.

A' b'fíor cultas feap, hataí ban 7 gaoth aon trocht éadair feileap t'fíor, bean, ná páirtoe.

FIORGONTA, Eslinton, 1 n'Sallinn

WILLIAM P. O'HIGGINS,

SRÁID LIAIM, SAILLINN, 7 BAILE ÁTA NA RIOS. TSOLTOIR USTADARASAC GLUAISTEÁIN MIC GIOLLA ARNADTA.

DEASUNSTEAR GAOCH SORT GLUAISTEÁIN, NA MIREANNA A BAINNEAS LE AIBLÉIS AGUS EILE. TRUCAIL AR LEIT I GSOMAIR GLUAISTEÁIN A BRISTEAR Ó BAILE THU.

Diomait

Bi fearn uairi ann agur bi ceatair dearbháilte aige, agur bi riat an bocht. Dubhaint ré aon lá amán le na mátaí:

"Ir fearn liomra tul go Meiriceá. Nil aipnóitam talman annrogo agann," aip reirean, "agur nuairi a bhearr mire i Meiriceá cuimhe mé riar aip ceann de na dearbháilte aige. Agur éinig ré fior aip fearn acu agur fuair ré obair dó féin aip bódáil a' náille. Sontuiseadh a éor agur a láim. Sgúis ré abaire éinig a déimhriúil go riab ré le tigseáct abaire. Sgúis riat éinig a tigseáct abaire, agur fáilte móri ionmhe mar bi fior aca go riab an t-airgead aige. Táinig ré abaire. Duileadh tinn é i cuimhead íreac an órbuirdéil é. Dubhaint munntear an órbuirdéil leir go scatáit ré ioc aip féin taobh íreac ann.

"Nil aon airgead agam" aip reirean. "Tá" aip riataran, "éuala muro go riab thí éead go leict aghado. Tug riat abaire é. Duileadh fior an-tinn é. Cuimhead fior aip an dochtúir, agur aip an ragart. Dubhaint an dochtúir leir, "nil aon máineactail aghado aé éictear lá." "Cuimisió fiúnta mé," aip reirean. "Cuimisi ól oírm i tobaec, píopair agur rnaoirín." Cuaró rin aip. Naoi ngalán de'n fúirse beatha a tuairi riat.

Tuit riat aip meirise, agur aip éigin bi riat i noón é a chabairt éinig an poilis. Ímp an am rin ní riab aon éairí ann le iad iomáin. Aip Éanáin rin, a bi riat d'á iomáin. Tug riat ag an poilis é, agur níl fior agamra a riab riat i noón é a éinig an ordeé rin, aé rin é an eaoi anoir a nuaedá airgead an fír rin.

TOMÁS Ó NUALLÁIN.

AN MHAITH LEAT £5.000.000 A CHOINNEAL IN EIRINN.

Seirfio Saeoil na hÉireann an capaí móri rin airgead sád bliain do Séan Úrde i ngeall aip airgead Urradhasair, aip Lócráid, aip Tionóire agur aip Saoigéil Óaime, agur cailliúint éearf d'Eirinn ireasó £80 aip sád £100 de rin.

**AN GAEDHEAL-CHOMHLUCHT TAIGHDE UM
URRADHAS NAISIUNTA, TEORANTA**
(The Irish National Assurance Co., Ltd.)

ARDOIFIG—30 FAITHCHE AN CHOLAISTE,
ATH CLIATH.

TEAC DORÚEADTA.

UI MHONGAIN, CARNA CÁRNA

raoirie. Tá comháin reoltóireasáta, bádóireasáta i ghnáma ann. Iarráireasáct lochá i fairsinge ann. Tá tosaí Saeoilse ag éinle óuine ra teac.

TUÍSÍD ÓUÍR SCUÍD ÁRAÍS DO'N CUMANN
SÁEDEALAÍS IS FEARR

AN CUMANN IB ERNACH INSURALA TEO.

1 n-ádhair tóiteáin i coitcinnne.

Príomh-Oifig—48 & 49 Sráid an Dáma, Óst Liath.
ná polasaíte is iomláine le fáisail.

AN MARCAÍC SIÓDEOSAÍC

Ulianta ó foin, bi marcaíc an-úraí agus ina cónnúirde le tigseáma talman aip plearáib Cnuic Meadó, a i n-aiceáuma. Duacáill an-sairgeamhail a b'eatá an marcaíc reo. Ceap ré go riab duardó fá leict aige naé riab ag aon daime ra gceannntar. Tá Cnoc Meadáin júnóide i láir maéairi roib Tuam agur Anáid Cuan. Tá rean rgeál ann guri cónnúis, Fionn Úeara, ní na príoeog aip bárr an énuic rin agur go b'fhlí ré cuimhe ann. D'fheridí náir éuala ríb trácht aip an gencoc reo aipiam aé tá ré ann.

Bi an marcaíc reo ina cónnúirde i n-áit iarr-géulá agur níof éinig ré íreac an gceannntar na nuaome go dtí cípla lá ionm na párai capaill i gCáitair-Liortpháin.

Éinig an tigseáma talman ialaíc opta cíor móri a soc agur timcheall an ama reo biondáil an bocht agur ní riab riat i noón an cíor a soc.

Bi an duacáill reo ag marcúiseáct aip capall ina párai agur an marlin ionmhe tug ré cónnúile a leapa do na nuaome, agur aip ré, "Má gníonn níb sád muro a innreibéar mé d'aoibh geobfa mé a lán airgead aip aip daoirib."

"Seo i mo cónnúile anoir," aip ré, "aip pointe áiníte cuimhíodh mé an tréat in go béal agur nuair feicfear ríb mire d'á déanamh rin cuimhíodh an méir airgead atá agair aip mo capall-ra agur geobfa ríb d'úri níodhain aip aip. Bi an duacáill reo ag marcúiseáct in an gceál níar. Bi na nuaome go léir in gceannntar cuimhíodh ann agur an gcapall a bi aige ceapfaid aomme naé mbeadh an duardó aige. Bi na enáma ag teac anamé thí na cráiceann. Bi ré aip deirfead go dtí guri éinig ré an tréat ina béal ag pointe áiníte. Annarín éuaró an capall éom tapard té gaoth tháinig agur éinig na nuaome an méir a b'í acu aip an gcapall agur bi an duardó aige. Saéid duine bi aip an gclárdeáil iongnaid opta mar gheall aip an ragair capall a fuairi an duardó. Fuairi na nuaome a lán airgead agur éuadair abaire go rárta. Lá aip na bárac éuadair a' tóruiseáct an marcúis gheanáin reo, le buirdeacair a ghlacáil leir mar gheall aip an maitear a minne ré-dóib aé tárta na tuairis níof físeáid aip. Cuaró an rgeál tapt guri ríóeois a b'í ann aé da éuma leo mar b'í an t-airgead aca agur b'fhorad i noón an cíora a soc aip rin amach, éinig riat iongnaid móri aip an tigseáma talman agur bi gaoth taobh lán trártá.

Sin rgeál a fuairi mé ó m'atáin.

SEARÓID Ó CATAM
(Saillinn)

BEANNÁCAIDH MUIRE

Cíofortóirí Áinntíú eet, 3 C4, l. 18.

Dia do beata ra, a Muire,
A tuile lán de ghráraib,
Atá Dia i d'focair,
A gheim fócaír Éamán Éamán.

Beannaiscte tura tárta,
Deag-mhána na talman uile,
S'ir beannaiscte an gheim fiosá
fora toraibh do bhrúinne.

A ñaomh-Mátaír Dé, a Muire,
A bhuime mar a gceáonta,
Súid oíráinne, na peácais,
Níor mbeastar 'r i n-am éaga

PISRÉOSAÍ.

Nuaír a chomhneáctas cipín dears ag an teine ní ceart é éinig tapt címpall.

Nuaír a b'fhor na fatai cuimheasáip coip na láirde ra teine, aip fáitcior náé b'fárrfaid na fatai.

D'á mbéicéad ag tul aip airtear agur go scarrfaid bean nuaír t'rait ba ceart túit tul aip air airspí.

Nuaír a b'fhor daomh ag teac an teine enáin tugann riat ríplann leob i cráiceann riat aip na fatai é.

Oideas Ruairí Óic Óigeartha

(An Tean. ó Leab. a. 4.)

An Laoi.

Táim ríomhaod nári fíadaú san éamhar do mian
Do b' i n-einfeacht in éan-trúp 'na scuireadach as
Uman, Clú, feile, daonnacht 'ra t-eimeac san éairid
'S inbriu fíadaír cé do Saelair le a dtuicfa a mian.

Ó t'ea ag an tréimhseap, mo t'siocháil, Uman,
Nári rbéireadach ar éancóir i maoim dár gaoil,
Atá an feile 'r an daonnacht do b' fá na gaoil,
Fá méala i ngéibhinn as Ciarán an traoip.

Ór vifteadhach san Uman-ácaip an an t-eimeac san
áit,
Fá mísmer as daomh 'r t'á teilgean ar páirt
Buó tionscaít ná do imcise a rtáit,
Tol rinte fá lág écloré fa n-ionad ór fáir.

Sin píora ar an ríspáinn 24P9 a ríspáis Uman Ó Coineáin ar an Oileán Ruaidh i Loé Meairg do Ruairí Mac Tairg Óig Uí Flaitheartaigh ra mbl. 1651. Ir ina teac ríspáis ré é. Do Uman Mac Óigeartha na Caireage (i. Loé Cé) a fuair bár, ra mbl. 1636 a cumad é. Se'n Uman cónaona reo a éuir Saeilge ar Macaoimh an Iolaír (i. T. Society) ar ríseal Fraincise a chuala ré. Oíag rín na c'í é Seán Ó Saorla a cum an duan reo. Uífíordi gurb é Uman Ó Coineáin fén a minne é. Sé a minne na píoraí filídeachta atá i Macaoimh an Iolaír ac n' t'áig liom gurb é an feoir cónaona ar éuir an t'ácaip pór Uíneacháin a duanta i gclé. Tá ríocóit eile den duam reo tuar i n'Duanairí Ruairí Óigeartha.

An comairleac toirtheadhach mac Donnchada.

Acaí fóula go brónaíc ir orná 'na Láir,
Ó leonád a coónaíc tá a foibeann san áit,
Ó mór-áit na Dóinne go Tóiríg na gceáim,
'S ó b'óir iníre h-éigean go Coimcias na mBáire.
Tá na ríóigte éoir fóide san coílín go rám,
Ir ceó-áit ar do éomhúr ón gComann go tráis,
Seac cóngead san comairle mairi toirheadh a
mbláit,
Toirtheadhach ós mo brónaí mac Donnchada
ar ! áit.

Vá heolgaíc an móir-flait i molla na bpráit,
Vá comairleac i gcomhráit vá hOrígrí i rpáim,
Do b' Náomear ir Scótur 'na éogúr do ghnáit,
An pól dear 'ra' tropic véní folur do éac.
Tob' éol tam do náir mairi mui éorac ar lá,
Cóip veananagáe i gcló lárone as molaí na
tortháit,
Véoirí, reic (i. ríon rai), ir feoil mairt ve
rgoráit ar cláir?

Ir ceoláta na nád-érot vá ríoráit lé ván.
Cia gheobair an éoirí fearta do éornam do éac,
Bhair doibh róite ar gheobasír do bocá san áit,
Daoine óga san bpráit dá mbionnaí, a lá,
Óir-éigre na n-áit, fileáit ir coibhí na nád.
Tá mbaítheora náis bocána ní éigseadh ar ghearráit
Ir cónaí váninn óigneáise ar obair san rmál
Tá Toirtheadhach ós fá gclóir as tobair na ngráir,
Déan tréidir, a Eilionóra, ir coruán a n-áit.

MR. SAORLA

[Máirtír leir an gComairleac Toirtheadhach mac
Donnchada, (a fuair bár ra mbl. 1713), fíac Aimirí
Ceapáilláin, l. 132, 312, 313, Journal Irish Folk Song
Society, Dec. 1928, 23M23, l. 141, 71L.]

Ceadac gaeitheáilc ar feabhas le fásáil ó
PROINSIAS MAC DONNCHADHA agus a Chomh,
i nGallimh.

A éuir tlútar i gcomhairle de réantúr na hÉireann
a éuir 'un cinn.

do tomáis ó Saorla, dráctair s. doimnic,

chéad an bhíseáil i morma.

Mór uprait an uirte éigéadair,
Fá Óanáin san fíunn fuaileannais,
Ó(r) iomád cré faoi éanaig óáit,
Ó ne bádairis an phisín-fáit.

O Dhuine Coluim Cille,

Do lípe túim Duitlinne,

O Phortláingse go Cuan Céire,

'S go fáisge Úruairí Úigreáire.

Mi thír éamh ná earrbair óir (i. beitriúeac),

Do éuir ari scéal bair gcanáin,

Aict neacáit na mísce t'á n-áit

Úisír éair leas ari leatbhor.

Miúr glac ionnaic ná slóir gall,

Do fíar go chuaic an comhann

Tomáir Ó Saorla san locht,

Sóilír cabhrá do Connacht.

O Shliabh Samh go Mullaí Mór,

'S go Cúrr-Phliab na gceann gcomhóir,

Veir tráca go Caireal Céim,

Úrácaip na n-airdear neamh-péir.

Ola, póráit if páirte,

Sgúab o h-ágairt rathairdóir,

Nír tairgír (?) rin rúar ná rtóir,

Cairte san éamh i gcomhl.

Tréadánur, omán, fuacáit na mearann,

Siuíl raothraíc na bfeairann,

Na tráca nuairde (?) 7 nón,

Uaire spáthair if canáin.

Cúir re Seon Earrbul ari scéal

Sa fluaig ríde ar an iarrácul

Cabhráca na dtíreata b' tinn

Sanctus aeráid an airíunn.

1 Láir b' Lán,

Cuit a coílín go comhán,

Fuair séipe a ghnáit go spinn,

'Na luibe ari gheasa an ghnáinn.

Mile agur reacáit gceád go chruinn,

Seaéit mbláthna véag san dothruins

Do éim go léirí sup luad rinn

Aict b'eo do duam go vúinn (1717, A.O.).

Uaire le rúarcap Clonme Céim (i. Muintir Easra),

Tá tráibhre if omeac aguséil,

San baogail rmáite fá rtóir,

Aict raoisal lúcmairián lá-mór.

Sé Tomáir Ó Saorla nári fág tír san peir,
Sgatán a' éigéadair éuir enáim if bpris ra éleir,
Na bunnán ó an áit go háit a mbioí a tréad,
Óá dtiomáin gac lá go hájur níg na gceáet.

MÁISTIR SAORLA.

DON VANTIGEARNA TSOLMÁIN.

(An Vantigearna ag imteacáit go Sacraib aúbar an
páinn.)

Ir gáirta an buille do túsáir ari Éire a pháid,

A ghrád ná cruinne ná fuaileas-ré fém i bpráit,

Tá a phíor agam go deimín if ag Connacht go

léir ari fáid.

Lán do luinge go dtusáir don féile leat.

An file doibhreacá:

Ní náir ván b'eat b'urte don éigre ari fáid,

A haintigearna (?) mílit Loé Glunne don fíréim-

fuit éagair,

Lán do luinge ma túsáir don féile leat,

Ó! an é a bácaí munní, ná cao a minne tú téit

a' vean?

An file burdeacá pácta:

Ir gáirta an éirt rín do éigear ari éigéadair na mban,

A ghrád gac duine 'r a b'umne na dtíreán if na

lag,

Tá phíor agam go deimín 'r ari Éire ari fáid,

Hup i láir do b'ollairis do minne an féile nead.

O GORMAIN AGUS A CHOMH.

Clóúdairi 7 luict tsoltá páipéir 7 leabhrá.

SRÁID na siopair, Gaillimh.

Colm a' Óailíre a' Cúm

Caitlín a' bhuail fum tráchtóna 'r a' t'ic mo t'ráip!
 "Ce'n fát náip éinig tú cúnntar éins do comáppair
 mā b'i tú gealpí?
 Maracé tú beit san múnad ní beal rúil a' d' i' b'fuir
 A'c' ní t'oiriseo féar an fóisíneal t'ú, a' rompla, mar
 fuairt tú cál?"

Sgáinníos rí faoi ó, t'áinsí glór vi 'r níor éins mé i.
 Labairt rí mionnáis móra gurib é'n Ceobharach a' feoil
 Ann i.
 "Anoir mā éinigim t'uisceadó oifte, cuimhe mē p'fhorán
 oifte b'liam i'p náit'
 Marca n-innríse t'ú cé t'áip níos t'ú, cá mbfionn t'ú nō
 cá b'fuir do t'feam.

"Curo t'fiosrsoit Clainne Daoir(gne) mē i'c' t'ug
 Fiann toil a'p mé 'éinig 'un báir,
 I'c' t'á mé le t'pí m'ile b'liam faoi t'raoirdeacét i'rtis i
 S'Choc Meáda,
 A'c' bhuail "reits" i' mo t'aoibh mē 'gur cinn oppa mē
 t'óenam plán,
 'Gur t'isbriúiseadó amach faoi'n t'pí mē 's i'c' riobuir agur
 S'ráinne báir(r).

"A'g Cúirt a' t'Sputáin Buirde atúbairt a' p'fiosardé
 Liom t'á b'fagann mī ann
 Guri b' é t'oisgeadó ós a'pírt mē mā b'i ré com' mairt 'r
 b'i a' c'áit."
 "Maraé do t'icceille 'r mairt a' t'fearfá beit tamall
 Ann.
 A'c' b'i t'ú cineál aeracé 's 'ul te l'éim t'ap' clárde
 beal' a'p.

"B'i t'ú r'éal i' do t'áilliúin aeracé 'r b'ioibh ball éasai'se
 a'p' de éinle s'neim.
 B'ioibh ré i'c' riuaigte i' n'éanfaéit a' d' 'r níor éili's t'ú
 aon éongnáin faoi.
 Aitnísíom a'p' clár t'éalainn go b'fuir l'éim agad, n'c'
 'gur rnáin,
 'S guri b' é neart na mionna b'fagadé t'fág a' t'éalann
 (éalang) oifte 'r a' uat do éeann."

A' Cúilt gaoth do ciatl a' d' (éugad) 'r na cuim oppa
 t'uisceadó go deo
 ná cuim i' b'poll 'ná' s'gmaothaé mē go t'chialla mē go
 m'loinup m'loir."
 Mar a'p' dean a' b'i a'g aitníom Violán mē 'r b'i fiaca
 a'p' a'g Domhnall Póit
 'Viol ré i' s'Connordae Ciarrraighe mē 'r níor iarrí ré
 oppa a'c' punt no ó.

má níol ré i' s'Connordae Ciarrraighe t'ú 'r náip iarrí ré
 oifte a'c' punt no ó,
 B'fearaip leir i' s'Cioppabhair (a'g an Ríabach?) t'ú 'ná
 t'isgeadó a'p' air go deo,
 Mar b'i t'ú goptaé t'iosgbálaé, do t'eadg-maighlaéa níor
 s'éill t'ú t'óibh
 A'c' náip riab' poll 'ná' portaé iarrta m'loin!
 "fiaca" oifte i' domlár m'loir.
 m'áirtín de Óailís, An Ceathramha Ruadh.
 [Tá leagan eile den amhrán reo i' scilé i' n-'Amhrán
 Cúilt a' Óailír, l. 21.]

CUMANN URRUAIS CHATHRACH, BHAILE ATHA CLIATH.

4 SRÁIDU NA CTARAC US CONAILL,
 1 m'baile áta cliat.

Com' daingean le Caireal na Riois,
 Com' Saeódealac le Teathair na t'chialla
 Com' teamn le aon pléibh i'p an gheal
 Cumann Urruáil Cateac a'c' Cluac
 Connighmair i' n'c'inn an t'asgeadó,
 B'ioibh a'g Seán buirde mar a' b'ear,
 Agur beró an t'as' oppa fearta,
 A'c' ciatl a' beró a'gairn a'raon.
 Ná Dean Faillighe sa gCuis.

Ceilínn S'ráinéaróin

TOMÁS MAC CON IAMAIRE (CAMUS).

Amhrán (11.)

1.
 Tug mé s'ráidó t'uit 'r mé beag b'fideacé,
 Agur cuim mē b'fuir aip, 'r mé m'or millteacé,
 Ni hé an g'ráid é, a' t'ug an t-uam (leg. an c'ú) ton
 éaspa.

A'c' g'ráid hán, daingean, na'c' f'éirí a' g'fcoileadó.

11.
 S'géal a'p' an t'g'ráid reo, na'c' marpí a' t'ug é,
 O' aon m'ac m'ácaí a'p' a'p' náip é,
 Mo éigorté in mo láir 'r t'fág ré tuibh é.
 A'p' ní feicim a'p' an t'fág réo ná i' n-áit a'p' b'it é.

111.
 S'eall t'ú t'ám 'r minne t'á b'fideag liom
 So mbeitead' p'omam a'p' cuim na g'caoracé
 Leig mē feato 'r t'á f'ideat b'elice
 A'p' ní b'fuir a'p' p'omam a'c' na h-uam a'g m'éróleacé

IV.
 S'abha mo rtóir-ra an p'ot' reo amáipeacé
 Veró cnapaí a'p' a'p' cuim na t'á
 I'p measa leir mi'p ná a' t'ciofra 'r ná a' t'cánac
 Ba éumaom óó mar b'fideag leir a'mláir.

V.
 So n'c'eaantap' p'ion te'n' t'rua' t'fág réo p'ior
 'S t'uaclairi s'lar den p'airneacé éigion
 N'omhí b'ána de b'fuir an t'fág
 'S t'á p'airt de do g'ráid-ra, na'c' b'fágfa mo éigorté.

VI.
 Cuim riad lompa go b'fuir a'p' malraiteacé
 'S go b'fuir c'ele eile i' n-aice baile liom
 Luéit na m'fideag 'r ná riab' na'c' oppa
 A'c' beró mē p'ortá la mo rtóir 'r san mairt acab.

VII.
 Cuairt mo m'uinntir a'p' fad go S'apana
 A'g t'eanamh mo t'leanamh le b'uaclairi dear eicint
 Nuair a'p' riad p'ém go m'ba maighdean acab mē.
 Cé'n éaoi m'beinn a'c' 'mo cládairi b'analtra.

VIII.
 Cuim t'ú amach mē 'r an oróce a'g b'airteacé
 Fuairt mē leagan m'or le fánair
 Niop t'ubairt t'ú "Dia Linn" agur b'i t'ú i' l'atáir,
 Agur na'p' b'fúnpur a'c'inte t'om
 So riab' fuat a'p' mo g'ráid t'om.

IX.
 Tá mo éigorté i'rtis com' tuibh le áirne
 N'ó le bonn b'fideig b'ear a'p' t'altas b'ána
 N'ó le s'ual tuibh t'oisí i' s'ceáiniocha
 A'p' t'á t'ionnphuá m'or or' cionn mo g'áife.

FUAGRA DO SCRÍBHNEOIRÍ GAEDHLIGE.

Ba mhaith leis an Roinn Oideachais a chur i' n-iúl do scribhneoirí Gaedhlige go bhfuil scórú nua déanta chun difolaidheacht a thabhairt d'úghair as leabhair Chaedhlige (uirscéalaídeacht nó a mhalairt) go nglacfaidh an Roinn leo chun a bhfoillsithe. Fán scórú nua so tá an Roinn ullamh chun ádhlaibhair leabhar a bheadh oiriúinach le foillsiú a cheannach agus chun díol asta do réir £1 (p'unt), ar a laighead, ar gach m'ile focal; agus, mar aon leis sin, "Royalty" a thabhairt as gach c'oil den leabhar dá ndíoflar. Seoltar ceistéanna fá thuairim a thuille eolais, n'ó láimhscríbhinní nó tairiscintí i' dtaoibh nua-leabhar, ag triall ar

An Rúnaidh, Coiste na Leabhar,
 An Roinn Oideachais,
 1, Sir Húm, Baile Átha Cliath.
 48/B.4753. W.H.Co.

Clo' b'asailtear a'p' fón na b'fóillrig-
 téoirí a'g an "s'Connacht Tribune,"
 Sráid an Mhargair, Saillim.